

WERELDKLASSE Ivo Van Hove

“Beter dan werken met David Bowie wordt het nooit”

Hij is de man die een musical met David Bowie mocht maken, en die in Londen Jude Law gaat regisseren. Die door alle grote theaters in de wereld gevraagd wordt, en tot in New York de hoogste onderscheidingen krijgt. Wie dit najaar wil zien wat de Belgische regisseur Ivo van Hove (57) zo goed maakt, krijgt in Vlaanderen één kans: eind oktober presenteert hij met *De Dingen Die Voorbijgaan* een nieuwe productie in de Antwerpse Bourschouwburg.

Hans-Maarten Post, foto Jan Versweyveld

Als we hem in Amsterdam bellen, is hij een week ver in de repetities voor *De Dingen Die Voorbijgaan*, de coproductie tussen zijn Toneelgroep Amsterdam (waar hij naast regisseur ook directeur is), het Antwerpse Toneelhuis en de Duitse Ruhrtriennale. Het is daar dat de theaterbewerking van de klassieke roman van de Nederlandse schrijver Louis Couperus op 16 september in première zal gaan. We

zijn nieuwsgierig naar hoe dat gaat, het opstarten van zo'n grote theaterproductie, en vragen Ivo van Hove om het punt te beschrijven waarin hij en de repetities zich bevinden. "Daar valt niet zo veel bijzonders over te vertellen, hoor", glimlacht hij. "Het gaat zoals ik het steeds doe: we beginnen bij scène één en dan werken we naar het einde toe. Ik heb zo mijn eigen manier van werken en ik weet dat we er wel komen. In dit geval is er natuurlijk een bijzondere uitdaging. Hoe doen we dat,

een roman naar het toneel vertalen? Maar we werken rustig en geconcentreerd."

Uw carrière is inmiddels behoorlijk internationaal. Hoe krijgt u het allemaal gebelwerkt? Exact twee dagen voor *De Dingen Die Voorbijgaan* in Duitsland in première gaat, heeft u nog een andere première, in Los Angeles.

"Dat klopt. Maar dat kan ook alleen maar omdat het om een stuk gaat dat ik twee jaar geleden in Londen heb gemaakt, dat daarna in de Londense West End is opgevoerd en vervolgens op Broadway in New York (*A View From The Bridge*, waarvoor hij twee Tony Awards won, n.v.d.r.). Het heeft ook al een Franse versie gehad in Parijs en wordt nu dus gebracht aan de Amerikaanse westkust. Ik ben in Los Angeles geweest voor de acteursaudities, maar de repetities worden begeleid door een vaste assistent van mij. Iemand die er ook al bij was toen ik toen ik het stuk in New York maakte. Helemaal op het einde van het repetitieproces ga ik nog twee dagen naar Los Angeles voor de *finetuning*, maar op de première zal ik er niet bij zijn, want dan moet ik terug zijn in Duitsland. Maar zo bijzonder is dat allemaal niet. Zo wordt er nog gewerkt bij grote producties. Je ziet het bijvoorbeeld internationaal ook bij opera's."

Op Radio 1 hoorde ik u vertellen dat wat u maakt als een soort dagboek is. Dat het ergens altijd weergeeft wat u denkt of voelt. Wat vertelt de keuze voor *De Dingen Die Voorbijgaan* over dit moment in uw leven?

"Het is eerder dat mijn werk samenhangt met vragen die ik me zelf ook stel, of kwesties die me bezighouden. Zo

gaat *De Dingen Die Voorbijgaan* over sterfelijkheid. Over mensen van in de negentig, die op het einde van hun leven zijn, en het dan nog steeds moeilijk vinden om heen te gaan. Ze willen helemaal niet dood, want ze hebben nog genoeg moeds om voor te leven. Dat is een van de centrale thema's. Daarnaast is er nog een ander, dat mij zelf al een tijdje bezighoudt, en dat te maken heeft met de manier waarop wij samenleven. Dit boek is uit 1906 en eigenlijk toont Couperus zich daarin visionair. Al na een paar pagina's stelt hij de vraag of de familie eigenlijk niet afgedaan heeft. Is het nog wel de hoeksteen van onze samenleving? Hij beschrijft, op dat moment al, een uitdijende familie, waarvan een deel in Londen woont, en een ander deel in Brussel, Nice en Nederlands-Indië. Wat hij beschrijft is eigenlijk een familie van onze tijd, waarbij je je al evenzeer kan afvragen wat begrippen als centrum en nestwarme nog betekenen. Het is wat ik – en ik niet alleen – me ook al een tijdje afvraag: moeten we niet stilaan naar andere manieren en vormen van samenleven evolueren? En

kaal decor bedacht heeft. Want in het boek staat ergens dat de woonkamer meer op een wachtkamer lijkt dan een gezellig salon. Al die mensen samen in zo'n wachtkamer, dat nodigt natuurlijk uit tot een soort choreografie. Tegelijk stelt het mij als regisseur voor een grote uitdaging, want je hebt in zo'n grote lege ruimte niet veel om op terug te vallen."

U werkte al met de Julietta Binoche, volgde voorjaar regisseert u in Londen Jude Law, en dan was er natuurlijk nog *Lazarus*, de musical die u met David Bowie maakte en die dit najaar in Londen hernomen wordt. U bent natuurlijk professioneel, maar vertel me over het moment dat de kleine jongen in u toch nog in zijn arm moest knijpen, denkend: ik droom toch niet?

"Dat is een open deur: natuurlijk is dat mijn samenwerking met David Bowie. Beter dan dat wordt het nooit. (*glimlacht*) Maar ik herinner me ook nog de mail die ik op een dag in 2009 kreeg en die ondertekend was door Hollywoodactrice

jewel, Cate Blanchett eruit stapte. Daar zaten we, in dat lege restaurant, met z'n tweeën te dineren. Het was een onvergetelijke ontmoeting en we zijn daarna contact blijven houden."

U won al Olivier Awards in Londen, Tony Awards in New York. U bent Chevalier dans l'Ordre des Arts et des Lettres in Frankrijk, en sinds deze zomer Commandeur in de Kroonorde bij ons. U wordt gevraagd door grote theaters overal ter wereld, en in juli werd u internationaal nog met lof overladen voor uw regie van *Les Damnés* in Avignon voor het Franse staats-theater. Blijft er nog een droom over?

"Ik kan je natuurlijk niet alles verklappen wat er nog in de steigers staat, maar geloof me: het leven wordt nog heel leuk voor mij. (*glimlacht*) Of het ook goed wordt, dat weet je nooit. Maar een van mijn mooiste ervaringen was toch wel om met de Comédie Française te mogen werken (*het Franse staats-theater bestaat al sinds 1680, en is een absoluut Frans instituut, n.v.d.r.*). Net zoals David Bowie was dat echt *hors catégorie*: een van mijn meest onwettelijke en tegelijk gelukzalige momenten. Volgens Jan was *Les Damnés* ook onze beste voorstelling ooit. Ik kan niet wachten tot de herneming, eind september in Parijs."

"Kijk, werken met David Bowie, dat was iets waar ik nooit ook maar van had durven dromen. En dan gebeurt het plots toch. Zo werk ik ook. Zo zit ik in elkaar. Ik zeg niet: over vijf jaar wil ik hier of daar staan, en dit of dat gedaan hebben, zoals ik het veel jongeren hoor zeggen. Want wat als het je niet lukt? Dan word je daar alleen maar ongelukkig of boos van. En dat leidt tot zuurte. En negatieve krac-

ten wil ik nu eenmaal niet in mijn leven."

"Ik heb nog nooit ergens gesolliciteerd. Om de een of andere reden blij ik over een talent te beschikken dat me in staat stelt om steeds verder te groeien. Wat ik wel weet, is dit. Het is goed dat wat er mij nu overkomt, pas na mijn vijftigste gebeurt. Ik ben er rijp voor. En klaar. Ik denk dat ik mag zeggen dat ik het geluk heb afgedwongen."

U veroverde de wereld vanuit Amsterdam. Vindt u het niet wat jammer dat het niet vanuit België gebeurt?

"Ja en nee. Natuurlijk is het jammer dat mijn werk haast overal ter wereld te zien is, maar slechts zelden in België. Natuurlijk zou ik de grote projecten die ik nu doe, ook in België willen doen. Maar dat gebeurt niet, op de grote *Ring Des Nibelungen*-cycluss na dan, die ik bij de Vlaamse Opera maakte. Die producties zijn nooit hernomen, en daar ben ik, eerlijk gezegd, nog altijd een beetje ongelukkig over. Dat is onbegrijpelijk. Want dat betekende toen heel veel voor mij. Ik was blij dat ik uiteindelijk nog eens aan mensen in België, en op tv, kon laten zien waar mijn werk voor stond. Of waar ik voor sta, met mijn engagement. Ik ben nog steeds heel verknocht aan België, en ik vertel er met plezier over mijn werk, maar natuurlijk is het nog leuker om het ook echt te kunnen laten zien. Ik hoop dat het in de toekomst vaker gebeurt. We weet."

Wat? *De Dingen Die Voorbijgaan* **wanneer?** Op 19, 20, 21, 25, 26, 27, 28 oktober **waar?** Bourschouwburg, Antwerpen **toegangsprijs?** 20, 16, 14, 12 euro www.toneelhuis.be

Ik heb zo mijn eigen manier van werken en ik weet dat we er wel komen

dan is er nog een derde reden waarom ik dit stuk wilde doen. Het gaat om een groep mensen en niet over het lot van één individu. Er staat een groep van een vijftiental mensen op het podium. Het is eigenlijk een groot koor."

Als een choreografie, zo hoorde ik het u al beschrijven.

"Dat komt omdat Jan (*Versweyveld, scenograaf bij Toneelgroep Amsterdam en zijn partner, n.v.d.r.*) een vrij

Cate Blanchett. Ik was op dat moment in Berlijn en zij schreef dat ze er aan het filmen was. Ze vroeg of we elkaar konden ontmoeten. Ik was op mijn hoede, want ik vermoedde dat ik met een grasjas te maken had. Voor al toen ik om tien uur 's avonds op de plek van de afspraak kwam. Een leeg restaurant. Daar zat ik. Natuurlijk dacht ik toen dat er iemand tevoorschijn zou springen en zou zeggen: gefop! Tot er plots een zwarte auto voor de deur stopte en